

อวิชชาบอก

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๕
ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ข้อ ๑๒๐๐. เนาะ

ถาม : ๑๒๐๐. เรื่อง “จิตหลงหรือจิตหลุดพ้น”

กราบนมัสการท่านอาจารย์ที่เคารพ นับเป็นบุญของโยมที่ได้มีโอกาสฟังธรรมของพระอาจารย์มาตลอด ทำให้ได้รับความรู้ในการปฏิบัติเพื่อออกจากทุกข์อย่างละเอียดและกว้างขวาง ทำให้เกิดกำลังใจในการปฏิบัติยิ่งขึ้น จนมั่นใจว่าจิตตนเองเจริญก้าวหน้าเกินกว่าจะหันกลับ หรือเสื่อมถอยไปสู่สถานะที่ต่ำกว่านี้ได้อีกต่อไป มีความมุ่งมั่นที่จะก้าวเดินไปให้ถึงจุดหมายปลายทางด้วยความเพียรพยายาม สร้างเหตุ สร้างปัจจัยตามอริยมรรคไปเรื่อยๆ จนกว่าจะสามารถประหารกิเลสให้สิ้นไปได้ไม่วันใดก็วันหนึ่ง

แม้ไม่สำเร็จในภพชาติปัจจุบัน แต่ก็ไม่ต้องว่าชาติหน้าที่เกิดมาเป็นมนุษย์ พบพุทธศาสนา และพบครูบาอาจารย์ที่ดีเลิศ ชี้นำทางออก บอกทางตรงให้เช่นนี้ จึงกราบขอบพระคุณอาจารย์อย่างสูงที่ได้นำธรรมเทศนามาเปิดแสดงในโลกอินเทอร์เน็ต ไม่เช่นนั้น โยมหรือนักปฏิบัติธรรมที่แสวงหาครูบาอาจารย์ที่รู้จริง ปฏิบัติจริงอาจต้องเสียเวลาในการเดินทางไปถึงวัด ทั้งที่อยู่ไกลและไปมาลำบาก จึงนับว่าช่วยย่นย่อระยะเวลาได้มาก สามารถเข้ามาเปิดชม หรือรับฟัง หรือดาวน์โหลดธรรมะไปฟังได้ทุกที่ และทุกเวลาที่ต้องการตามสมควรแก่โอกาสของตน

โยมกราบขอโอกาสพระอาจารย์ ขออนุญาตถามปัญหาที่กำลังข้องใจในการปฏิบัติของนักปฏิบัติธรรมที่อยู่ในสำนักเดียวกัน แล้วอ้างตนว่าบรรลุธรรม

ตอบ : ความจริงมันต้องถามเรื่องของตัวเองไง นี่ไปถามของเพื่อน ไปถามของผู้ที่ปฏิบัติธรรม นี่ถ้าอย่างนี้แล้วมันไม่มีอารมณ์จะพูดเลยละ แต่เขาถามมาแล้ว เดียวฟัง

ถาม : ๑. ปฏิบัติธรรมมา ๒๐ กว่าปี มีบรรพบุรุษนับถือไสยศาสตร์ และรับมรดกกรรมนั้นมาตั้งแต่เด็ก มีคาถาอาคมจนสามารถบังคับภูต ผี ปีศาจซึ่งเป็นบริวารให้ทำอะไรๆ ก็ได้ เคยช่วยคนที่ถูกผีสิงมาแล้วหลายคน จนเป็นที่ยอมรับและเชื่อถือในกลุ่มบุคคลที่ยังนับถือผีอยู่ การเป็นนักปฏิบัติธรรมถึงพระรัตนตรัยเป็นที่ฟังแล้ว แต่ยังไม่ยอมปล่อยมือ ตลอดจนคาถาอาคม เช่นนี้จะไม่ขัดต่อคำสั่งปฏิบัติญาณตนที่มีต่อพระรัตนตรัยหรือคะ?

๒. บุคคลลักษณะเช่นนี้ สามารถปฏิบัติธรรมจนยกจิตขึ้นเป็นพระอรหันต์ตั้งแต่ระดับต้นถึงสูงสุดได้หรือไม่?

๑. พระอรหันต์ทุกระดับที่บรรลุธรรมแล้ว สามารถบอกทุกๆ คนที่ไม่ใช่ครูบาอาจารย์ของตนได้หรือไม่ว่าตนบรรลุธรรมเป็นพระโสดาบัน พระสกิทาคามี พระอนาคามี หรือเป็นพระอรหันต์แล้ว เป็นต้น เพราะมีนักปฏิบัติธรรมบางคน เมื่อจิตหลุดพ้นแล้วใหม่ๆ เกิดอาการรักษาจิตไม่อยู่ มีการอยากบอก อยากคุย อยากประกาศก้องให้ทุกคนได้รับทราบว่าได้บรรลุธรรมแล้ว ด้วยการโทรศัพท์ไปบอกคนนั้น คนนี้บ้าง แทนการเก็บตัวปฏิบัติให้มากขึ้น เพื่อตรวจสอบตนเองให้แน่ชัดว่าใช่หรือไม่ใช่ หรือเข้าหาครูบาอาจารย์เพื่อตรวจสอบสภาวะที่เกิดขึ้นกับตนเองให้แน่ชัด ก่อนบอกเพื่อนๆ หรือคนที่ตนเองคุ้นเคยว่าฉันจบพรหมจรรย์แล้ว เสร็จกิจแล้ว เพื่อให้พวกเขายินดีและดีใจด้วย จะได้ว่าร่วมอนุโมทนา กรณีเช่นนี้

๓/๑. หากบรรลุธรรมจริงจะเกิดขึ้นอย่างไรกับตนเองหรือไม่?

๓/๒. และหากไม่เป็นความจริงจะเกิดโทษอย่างไร? เพราะถ้าเป็นพระจะต้องปราชาจิก ขาดจากความเป็นพระ แต่นี้เป็นเพียงผู้ปฏิบัติธรรม ถือศีล ๘

๔. เมื่อบรรลุธรรมเป็นพระอรหันต์แล้ว เป็นไปได้หรือไม่ที่จะไม่สามารถรำลึกได้ว่าจิตตนเองเปลี่ยนแปลงหรือยกระดับจากปุถุชนคนธรรมดาขึ้นสู่อรหันต์แต่ละขั้น แต่ละตอนว่าเกิดขึ้นตั้งแต่เมื่อไหร่? มีสภาวะขณะจิตเปลี่ยนแปลงจากระดับหนึ่งไปสู่ระดับหนึ่งเป็นอย่างไร? สัญญาความจำเกี่ยวกับอดีตจะดับสูญไปเลยหรือคะ?

๕. โอกาสเป็นไปได้มากน้อยแค่ไหน ที่ผู้ปฏิบัติธรรมจะสามารถบรรลุธรรมจากระดับต้นขึ้นสู่ระดับสุดท้ายในระยะเวลาสั้นๆ ห่างกันไม่ถึง ๓ เดือน เช่นรู้ว่าตนบรรลุ

เป็นพระโศคบันในระหว่างเข้าพรรษา ต่อมาภายหลังออกพรรษาไม่นานจิตก็หลุดพ้นสำเร็จเป็นพระอรหันต์ได้เลย ดังนี้ เป็นต้น

๖. นักปฏิบัติธรรมท่านนี้เล่าสภาวะธรรมขณะหลุดพ้นว่า หลังจากเดินจงกรมเสร็จในกลางดึกคืนหนึ่งกำลังจะล้มตัวลงนอน ขณะกำลังยกขาขึ้น (เหมือนพระอานนท์และแม่ชีแก้ว) เกิดสภาวะกายระเบิดแตกละเอียดกระจาย เหมือนคนตายอย่างใดก็อย่างนั้น แต่สติมีกำลังมาก ธาตุทั้ง ๔ คั่นสู่ธรรมชาติ พอคับสนิทจิตใสบริสุทธิ์ เด่นชัดและมีกำลัง

จิตถามอวิชชาว่า “อวิชชา นี่คืออะไร?”

อวิชชาบอกว่า “นี่คือการแตกดับของธาตุขันธ์”

ถามอวิชชาต่อไปว่า “อะไรที่รู้?”

อวิชชาตอบว่า “ปัญญา”

และมีมารมาร้องให้ จึงถามมารว่า “ร้องให้ทำไม?”

มารบอกว่า “เสียใจที่ท่านหลุดพ้น” แล้วมารก็หายไป และธาตุทั้ง ๔ ก็รวมฟุ้งขึ้นเป็นตัวตน แล้วเกิดความสว่างจ้าหาอะไรเปรียบไม่ได้ สภาวะธรรมอย่างนี้คือสภาวะธรรมหลุดพ้นของจิตใช่หรือไม่คะ

๗. การที่ผู้ปฏิบัติธรรมจะรู้ว่าตนบรรลุธรรมหรือไม่ ต้องมีมารหรือมีเทวดามาบอกให้รู้ หรือว่าเป็นสิ่งที่เจ้าตัวต้องรู้แจ้งชัดด้วยตนเอง

๘. ขอพระอาจารย์โปรดกรุณาอธิบายลักษณะการบรรลุธรรมแบบเจโตวิมุตติ และปัญญาวิมุตติว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร?

๘. ในความเห็นของพระอาจารย์ เป็นไปได้มากน้อยแค่ไหนที่กายของเราจะระเบิดแตกสลายแล้วกลับคืนสู่สภาวะเดิมได้อีก หรือว่านั่นเป็นเพียงนิมิตที่เกิดขึ้นกับจิตจนจิตหลอกจิต หรือจิตหลงคิดว่านั้นคือสภาวะจิตหลุดพ้น

๑๐. กรณีที่เราไม่แน่ใจว่าเพื่อนนักปฏิบัติธรรมด้วยกันบรรลุธรรมจริงหรือไม่ เนื่องจากต้องอยู่ใกล้ชิดกัน พบเห็นกันทุกวัน ทำกิจร่วมกัน เราควรปฏิบัติกับเขาอย่างไร

จึงจะไม่เกิดบาปกับตนเอง กรณีที่เขาบรรลุนิพพานจริง และหากเขาไม่บรรลุนิพพานจริง แต่สิ่งที่เกิดขึ้นกับเขานั้นเป็นเพียงนิमितหรือโศกนารลลอก หากเราไปวิพากษ์ วิจารณ์การปฏิบัติตัวของเขาว่าไม่ถูก ไม่ต้อง จะเกิดบาปกรรมกับเราหรือไม่คะ

กราบขออภัยที่คำถามอาจจะยาวไปสักหน่อย และกราบขอบพระคุณอาจารย์เป็นอย่างสูง

ตอบ : (ไม่ยาวไปสักหน่อย ยาวมาหลาย) ถ้าเป็นเรื่องการปฏิบัติส่วนตัวของเรา เราเต็มใจตอบอย่างเต็มที่เลย แล้วอยากตอบด้วย แต่อันนี้มันไม่เป็นเรื่องการปฏิบัติของตน ถ้าไม่ใช่เรื่องการปฏิบัติของตน มันก็เหมือนเราไม่ได้เจ็บไข้ได้ป่วย แล้วไปเอาการเจ็บไข้ได้ป่วยของคนอื่น แล้วอุตสาห์เมตตาเขาเอาไปถามหมอ แล้วหมอยจะรักษาใครล่ะ? จะรักษาคณมาถามหรือจะรักษาคณป่วย คณป่วยมันไม่มา แต่คณมาถามมาถามแทน

นี่ก็เหมือนกัน เวลาคำถาม คำถามมันเป็นเรื่องของคนอื่น เป็นเรื่องของคนอื่นนะ แล้วคำถามเวลาคนถามอ่านตั้งแต่ข้อที่ ๑ ถึงข้อที่ ๑๐ คนถามก็รู้ชัดใจ ถ้ามันไม่ใช่ ไม่ใช่อย่างไร ถ้ามันไม่จริง ไม่จริงอย่างไร คำถามมันก็ตอบข้อเริ่มต้นไปหมดแล้วละว่ามันไม่ใช่ เพราะตัวเองก็ไม่เชื่อ ตัวเองก็ไม่เชื่อว่ามันไม่จริง ถ้ามันไม่จริงแล้ว แต่เพียงแต่จะทำให้จู้ถูก จู้ผิด มันถูก มันจริงอย่างไร

กรณีนี้เริ่มต้นเราต้องบอกก่อนว่าในพระปา ในวงกรรมฐาน หลวงตาท่านใช้คำว่า “ครอบครวักรรมฐาน” ในครอบครวักรรมฐานจะรู้ว่าพระองค์ใดสิ้นกิเลสแล้ว อย่างเช่น หลวงตาท่านเคยเล่าให้ฟังว่า ขณะที่เขาเทศพหลวงปู่พรหม ท่านไปกับลูกศิษย์ลูกหาของท่าน ท่านบอกลูกศิษย์ลูกหาของท่านเลยบอกว่าพยายามเอาอัฐิธาตุของพระองค์นี้ให้ได้ นะ เพราะพระองค์นี้จะต้องเป็นพระธาตุเค็ดขาด หลวงปู่พรหม

นี่หลวงตาพูดบ่อย ตอนนั้นท่านไปเทศพหลวงปู่พรหม แล้วมีลูกศิษย์ลูกหาไปด้วย ท่านสั่งลูกศิษย์เลยบอกว่าพยายามนะ พยายามเอากระดูกของพระองค์นี้ให้ได้ พระองค์นี้จะเป็นพระธาตุแน่นอน จะเป็นพระธาตุแน่นอน เพราะ เพราะหลวงปู่พรหม ท่านสำเร็จมาจากเชียงใหม่ แล้วท่านมาส่งการบ้าน คือท่านมาตรวจสอบกับหลวงปู่มัน

หลวงปู่มั่นได้ตรวจสอบแล้ว บอกว่าหลวงปู่พรหมสันนิทส เห็นไหม นี่ครอบครัว
กรรมฐาน ถ้าครอบครัวกรรมฐานเขาจะรู้ว่าใครมีคุณธรรมแค่ไหน

ที่นี้ครอบครัวกรรมฐานรู้ว่าใครมีคุณธรรมแค่ไหนเพราะอะไร? เพราะเขา
ตรวจสอบกันด้วยคุณธรรม ด้วยความเป็นจริง ธมมสากัจฉา เอตมมฺงฺกฺลุมฺตฺตมฺ ถ้ามีผู้นำที่
ดี ถ้ามีครูบาอาจารย์ที่ดี นักปฏิบัติจะมีที่พึ่ง แล้วถ้ามีที่พึ่ง สิ่งที่มีการปฏิบัติมา นี่ครูบา
อาจารย์ถ้าเป็นอาจารย์ของคน มันต้องวินิจฉัยว่าสิ่งนี้มันถูกต้องหรือไม่ถูกต้อง ถ้าสิ่งนี้
ไม่ถูกต้อง ครูบาอาจารย์ไม่วินิจฉัย หมู่คณะที่อยู่ด้วยกัน นักปฏิบัติที่อยู่ด้วยกัน นัก
ปฏิบัติที่อยู่ด้วยกันเขามีวิฤทธิภาวะเสมอกัน มีวิฤทธิภาวะเท่ากัน

เหมือนเด็ก เด็กเล่นอยู่ด้วยกัน เด็กเล่นด้วยกัน เด็กมันก็มีวิฤทธิภาวะแบบเด็กๆ ที่
มันจะเล่นของเล่นกัน แล้วมันก็จะแย่งของเล่นกัน เด็กมันก็จะมีปัญหากัน ในการปฏิบัติ
ก็เหมือนกัน ในการปฏิบัติเนะ ถ้าครูบาอาจารย์เป็นผู้ใหญ่ เป็นผู้ที่คุณแลเด็ก ถ้าเด็กมีปัญหา
กัน ใครผิด ใครถูก เด็กนั้นจะเคลียร์ปัญหานั้น ผู้ใหญ่จะเคลียร์ปัญหาเด็กนั้นให้จบสิ้นไป
เด็กนั้นก็จะมีปัญหาขัดแย้งกัน ในการปฏิบัติก็เหมือนกัน

ในครอบครัวกรรมฐานเขาจะรู้ก่อน ที่นี้ในครอบครัวกรรมฐาน มันน่าเห็นใจใจ
คำที่น่าเห็นใจ จะบอกว่าเวลาปฏิบัติไป เวลาจิตมันเจริญ จิตมันเสื่อม จิตมันเป็นสมาธิ
จิตไม่เป็นสมาธิ จิตออกใช้ปัญญา ไม่ออกใช้ปัญญา มันหลากหลายเยอะมาก แล้วเวลาเรา
ศึกษาโดยกิเลสของเราเนะ เราศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหนึ่ง เรา
ฟังเทศน์ของครูบาอาจารย์หนึ่ง พอเราฟังมาแล้วเราเอากิเลสเข้าไปวัด เอากิเลสเข้าไป
ตรวจสอบ เพราะด้วยความไม่รู้ของเราเราวินิจฉัยสิ่งนั้นไม่ถูกต้อง เราวินิจฉัยไม่ได้
หรือ ถ้าวินิจฉัยไม่ได้มันก็เป็นการคาดหมาย พอการคาดหมายไปมันก็ออกมาเป็น
ปัญหาอย่างนี้ไง

ฉะนั้น หลวงตาท่านจะพูดบ่อยว่า “ผู้นำสำคัญ ผู้นำสำคัญ” ผู้ที่เป็นผู้นำนี่สำคัญ
มาก ชี้ผิด ชี้ถูกแล้วมันจะจบสิ้นกันไปเลย ถ้าจบสิ้นกันไปแล้วนะ แล้วพอจบสิ้นกันไป
มันเป็นกรณีๆ ไป เห็นไหม ธรรมะส่วนบุคคล ธรรมะของใคร? ธรรมะของพระโมคคัล
ลานะ ธรรมะของพระสารีบุตร ธรรมะของพระอัญญาโกณฑัญญะ ธรรมะของใคร
เอตทัคคะ ๘๐ องค์ก็ ๘๐ อย่าง พิจารณาเหมือนกัน แต่วิธีการหรือผลที่มันจะออกมา
ขณะที่จะทำมันแตกต่างกัน

คำว่าแตกต่างหมายความว่าคนพิจารณาได้ง่ายรู้ง่าย พิจารณาง่ายรู้ยาก พิจารณาจิต พิจารณากายมันจะแตกต่าง แตกต่างกันไปหมด แต่ที่นี้ทางวิทยาศาสตร์ ทางวิทยาศาสตร์ บอกว่าพิจารณาต้องเป็นอย่างนั้น ต้องเป็นอย่างนั้น ต้องเข้าอย่างนั้น ต้องอย่างนั้น พอไปทำอย่างนั้นปั๊บนะ ถ้าเป็นเราจดลึขลึขลึข นี่ลึขลึขทางปัญญาๆ ถ้าเราไปจดลึขลึขทาง ปัญญาซ้อนกับใครเขาไม่รับจดหรือออก อย่างนี้ก็เหมือนกัน ผู้พิจารณาแล้ว เขาพิจารณา อย่างนั้น เราจะไปพิจารณาเข้าอย่างนั้น นี่มันซ้อนกัน มันเป็นไปได้หรือ ไม่ได้ ไม่มี คำว่า ไม่มี ที่นี้ไม่มี ผู้วินิจฉัยจะวินิจฉัยอย่างไรวินิจฉัยถูกต้องได้จริงหรือเปล่า ถ้าวินิจฉัย ถูกต้องไม่ได้จริง นี่ผู้นำ นี่มันก็เลยเป็นปัญหาให้เราสงสัยกันมานี้ไง

ฉะนั้น ในครอบครัวกรรมฐาน ในครูบาอาจารย์มันต้องมีผู้รู้จริงใจ ถ้าผู้รู้จริงเขามี อยู่ เรื่องปัญหาอย่างนี้ไม่เกิดหรือออก ปัญหาอย่างนี้มันเคลียร์ง่ายๆ เลย

ถาม : ข้อ ๑. ปฏิบัติธรรมมา ๒๐ กว่าปี

ตอบ : คือบุคคลคนนี้ไง บุคคลที่ว่าสำเร็จเป็นพระอรหันต์นี่

ถาม : ข้อ ๑. ปฏิบัติธรรมมา ๒๐ กว่าปี แต่มีบรรพบุรุษถือไสยศาสตร์ และ ได้รับมรดกกรรมตั้งแต่เป็นเด็กมา มีคาถาอาคมจนสามารถบังคับภูต ผี ปิศาจให้เป็น บริวารให้ทำอะไรก็ได้ เคยช่วยผู้ที่ถูกผีเข้ามาแล้วหลายคน จนเป็นที่ยอมรับและเชื่อถือ ในกลุ่ม บุคคลที่ยังนับถือผีอยู่ การเป็นนักปฏิบัติธรรม ถือรัตนตรัยเป็นที่พึ่ง แล้วยังถือผี อยู่ ตลอดจนคาถาอาคมเช่นนี้จะไม่ขัดต่อการปฏิบัติตนถึงรัตนตรัยหรือคะ

ตอบ : ถ้าเขานับถือผีอยู่ของเขาตั้งแต่เริ่มต้นมา นี่ถ้านับถือผีอยู่ เห็นไหม เขา จะเข้ามาสู่สัจจะความจริงได้ไหม? ถ้าเข้ามาสู่สัจจะความจริง นี้อริยสัจมันสูงกว่าเยอะ มากเลย การถือผีอยู่เป็นไสยศาสตร์นะ ถ้าเป็นไสยศาสตร์ คนที่เป็นไสยศาสตร์ เป็นหมอ ผีต่างๆ เวลาเขาศรัทธาในศาสนาเขาวางสิ่งนั้นเลย แล้วเขามาปฏิบัติของเขา ถ้าเขามา ปฏิบัติของเขา ถ้าเขาทำจริงของเขาเข้าถึงได้ เราไม่เอ่ยถึง มี มีพระหลายองค์ที่เคยทำ อย่างนี้มาก่อน แล้วทิ้งสิ่งนี้มา แล้วมาปฏิบัติ ถ้าทำอย่างนี้ไปเดี๋ยวมันจะกลายเป็นว่า ระหว่างพุทธศาสตร์กับไสยศาสตร์ มันจะมาพัวพันกัน

ไสยศาสตร์เป็นไสยศาสตร์ พุทธศาสตร์เป็นพุทธศาสตร์ ถ้าพุทธศาสตร์นะ พุทธ ศาสนามันเหนือใจ เหนือทุกๆ อย่าง เพราะมันเข้าใจหมดแล้ว ผีสาวมันมาจากไหน? ผี

สาธมาจากจิตของเรา ถ้าเราเข้าใจเรื่องจิตของเราหมดแล้ว ผีสางมันจะเป็นอะไร? มันอยู่ข้างนอกไม่เกี่ยวกับเราเลย ไม่เกี่ยวกับพุทธศาสนาเลย ไม่เกี่ยวกับพุทธศาสนานะเกี่ยวกับอริยสัจ แต่พุทธศาสตร์แล้ว เวลาเทวดา อินทร์ พรหม เวลาเทวดามาฟังเทศน์ พระพุทธเจ้า อย่างนี้เป็นไสยศาสตร์ไหม? ไม่ ไม่เป็นไสยศาสตร์เพราะอะไร? เพราะเขาเป็นเทวดาจริงๆ เขาเป็นพรหมจริงๆ เขาอยู่ในสถานะของวิญญูะจริงๆ แล้วเขามาฟังจริงๆ

นี่แล้วเวลาผีสาง ผีสางที่มาฟังเทศน์พระพุทธเจ้ามีไหม? ผีสางเขาทุกข์ เขาอยากของเขา พระพุทธเจ้ามีแต่ไปโปรด พระมาลัยไปโปรดคนรก พระมาลัยไปเที่ยวนรก นี่พระมาลัยไปเที่ยวนรก พระมาลัยไปโปรดสัตว์นั้นนะ เวลาโปรดสัตว์นั้นะ โปรดสัตว์คนทุกข์ยากอย่างนั้นจะฟังเทศน์อะไร? คนทุกข์ยากอย่างนั้นเขาต้องฟื้นขึ้นมา จนกว่าชีวิตของเขาจะเป็นปกติ เขาจะมาฟังเทศน์เข้าใจได้ เพราะเรื่องจิตนะ จิตนี้ถ้ามันบีบคั้น จิตที่มันมีอะไรในหัวใจมันไม่ฟังใคร มันฟังใครไม่ได้ มันฟังไม่รู้เรื่อง มันฟังแล้วมันไม่เข้าใจมันไม่เข้าใจ มันแกกเกสไม่ได้ว่าอย่างนั้นเลย

แต่ถ้าบุคคลคนนี้เขาถือมาล่ะ? เขาก็ถือมา ๒๐ กว่าปี เขาเคยทำอย่างนั้นได้ ถ้าเขาเคยทำอย่างนั้นได้ เพราะสิ่งนี้เป็นความชำนาญของเขา คนมีคาถาอาคมเขาเป็นแบบนั้น แต่เวลาปฏิบัติเขาจะวางอย่างนั้นไหมล่ะ? ถ้าเขาไม่วางอย่างนั้นนะมันก็ส่งออกไป นี่ถ้าถือคาถาอาคมใครเป็นคนทำ? จิตเป็นคนทำ จิตมันมีสติ สติ สมาธิ มันเคยทำอย่างนั้นแล้วมันออกไปอย่างนั้น

นี่อันนี้อันหนึ่ง ถ้าขณะที่เขาถือผีนั่นเป็นเรื่องหนึ่ง แต่ถ้าเขาว่าง เขาปล่อยวาง ถ้าเข้ามาอริยสัจ ถ้าเป็นอริยสัจเราจะวางเอง จิตนั้นมันจะรู้ส่วนที่เป็นของหยาบ ส่วนที่เป็นของละเอียด ส่วนที่จะเข้าไปสู่อริยสัจ ถ้าจิตมันจะเข้าไปสู่อริยสัจมันปล่อยวางมันเอง ถ้ามันปล่อยวางอย่างนั้น มันปล่อยวางอย่างนั้นเป็นความจริง มันปล่อยวางมันก็เข้ามาสู่อริยสัจได้ แต่ถ้ามันไม่ปล่อยวาง มันเป็นอย่างนั้นอยู่มันก็จะไปส่งออกไปส่งออกไปสู่ภูต ผี ปีศาจ ส่งออกไปสู่ความรู้ ความเห็นที่มีต่างๆ ส่งออก ถ้าส่งออกมันไม่เข้าไปสู่อริยสัจ มันไม่เข้า

นี่เข้าหรือไม่เข้า เป็นไปได้หรือเป็นไปไม่ได้มันอยู่ที่ว่าเขาว่างได้หรือว่างไม่ได้ ถ้าว่างไม่ได้มันก็เป็นไปไม่ได้ แต่ถ้าเขาว่างได้มันก็เข้าสู่ธรรมได้ ไม่ใช่ไม่เคยถือผีมาแล้วคนนั้นมันไม่ใช่ปาราชิก ถ้าปาราชิกตายอดค้วนแล้วนี่หมดสิทธิ์ แต่ถ้าไม่ใช่มันว่างได้ มันเปลี่ยนแปลงได้ มันแก้ไขได้

ถาม : ข้อ ๒. บุคคลลักษณะเช่นนี้สามารถปฏิบัติธรรมจนจิตยกขึ้นเป็น อริยบุคคลตั้งแต่ขั้นต้นถึงขั้นสูงได้หรือไม่

ตอบ : นี้บุคคลลักษณะนี้ ลักษณะ เห็นใหม่ ลักษณะของบุคคล กับลักษณะ ของจิต ลักษณะของจิตถ้าเขาปล่อยวางได้นะ แต่สำหรับเรานะเราว่าปล่อยวางไม่ได้ หรือ ถ้าปล่อยวางได้เดี๋ยวข้างหน้ามันจะตอบอีกอย่างหนึ่ง ปล่อยวางไม่ได้ ถ้าปล่อยวาง ได้เขาจะตอบได้ชัดเจน เพราะปล่อยวางไม่ได้มันจะส่งออกไป

บุคคลลักษณะเช่นนี้ บุคคลนั้นถ้าจิตใจมันเป็นที่ มันปล่อยได้ ถ้าจิตใจมัน เป็นไปไม่ได้มันปล่อยไม่ได้ มันปล่อยไม่ได้เพราะอะไร? ปล่อยไม่ได้เพราะข้างหน้า เดี่ยวบอก ถึงอารมณ์ใจ ถึงอวิชชา ถึงการเข้าไป นั่นละผิหมค มันผิผเพราะอะไร? ผิผ เพราะมันปล่อยไม่ได้ ถ้าปล่อยได้มันจะถูก

ถาม : ข้อ ๓. พระอริยบุคคลทุกระดับที่บรรลุนิพพาน สามารถบอกกับทุกๆ คนที่ไม่ใช่ครูบาอาจารย์ของตนได้หรือไม่ว่า ตนบรรลุนิพพานชั้น โสดาบัน สกิทาคามี อนาคามี ถึงเป็นพระอรหันต์ และมีนักปฏิบัติบางคนที่ยึดหลุมใหม่ ๆ เกิดอาการอยากรู้ อยากลอง

ตอบ : นี้ลักษณะการส่งออกมันเป็นแบบนี้ ถ้าลักษณะนะทุกๆ คนให้ทราบ นี้ พุคถึงลักษณะมันเป็นแบบนี้ ถ้าลักษณะมันไม่เป็นแบบนี้ละ เพราะการที่ว่าจะ เป็น โสดาบันสติมันสมบูรณ์นะ ถ้าสติมันสมบูรณ์ มันจะรู้ของมันว่าพุดออกไปแล้วมันจะ เป็นประโยชน์หรือไม่เป็นประโยชน์ คำว่าไม่เป็นประโยชน์ คนอื่น พระโสดาบันบอก อาการความเป็นพระโสดาบันกับปุถุชน ปุถุชนมันจะรับรู้ได้ไหม?

เรานี้จะเอาเพชรไปให้ไก่ บอกว่าเป็นข้าวสาร ไก่มันเอาไหม? เอาของไปบอก สัตว์ สัตว์มันไม่รู้หรือว่าสิ่งนั้นคืออะไร แต่บอกมนุษย์นี่มนุษย์เข้าใจได้ละ มนุษย์ หมายถึงถ้าเป็น โสดาบันกับ โสดาบันคุยกันมันจะเข้าใจได้ แต่ โสดาบัน ไปคุยกับปุถุชน ปุถุชนเขาไม่รู้หรือ เขาไม่รู้ได้ เอาเพชร นิล จินดาไปอวดสัตว์ สัตว์มันไม่รู้กับเราหรือ ถ้าสัตว์มันไม่รู้กับเรา คนที่เป็นมนุษย์เขาจะเอาเพชร นิล จินดาไปอวดสัตว์ไหม? เขาจะ อวดก็อวดแต่มนุษย์ด้วยกัน นี้ถ้ามีมนุษย์มาเขาจะบอกว่าเขามีเพชร นิล จินดามากเลย แต่ เขาไม่เอาเพชร นิล จินดาเขาไปอวดสัตว์หรือ เขารู้ว่าสัตว์มันรับรู้กับเราไม่ได้

นี่ก็เหมือนกัน เขาเป็นปุถุชน เราจะเอาสภาวะ โสคาบันบอกเขา เขาจะรู้กับเราจริงไหม? นี่พูดถึงคนที่มีสติใจ คนที่มีสติเขาจะรู้ว่าเป็น โสคาบัน เป็นสภิกาคามี เป็นอนาคามี เป็นพระอรหันต์ เขาจะรู้เลยว่าปุถุชนเขาจะรู้กับเราได้ไหม? เขาจะรู้กับเราไม่ได้หรือ ถ้าเขาจะรู้ไม่ได้ ไปบอกเขามันจะเป็นสิ่งที่ว่าเขาจะรู้กับเราไหม? เขาไม่รู้หรือ

ฉะนั้น สิ่งที่ว่ากรณีข้อ ๓/๑.

ถาม : ข้อ ๓/๑. หากบรรลุลุทธิธรรมจริงจะเกิดโทษกับตนขึ้นมาอย่างไร?

ข้อ ๓/๒. หากไม่เป็นความจริงจะเกิดโทษเป็นอย่างไร?

ตอบ : ถ้าเป็นพระต้องเป็นปาราชิก แต่เขาไม่เป็นพระ เขาเป็นผู้ถือศีล ๘ ให้อย่างนี้มันถามเป็นประเด็นแบบศาลฎีกาใจ จะเอาพิพากษาศาลฎีกา แล้วก็ไปปรับโทษคนอื่นใจว่าถ้ากรณีนี้จะเป็นอย่างใด กรณีนี้เป็นอย่างไรเขาก็เป็นความฟุ้งซ่านของเขา เขาก็รู้ตัวของเขา มันก็เรื่องของเขา ถ้าเป็นพระนะ ถ้าเป็นพระเป็นอีกเรื่องหนึ่ง ถ้าเป็นพระเวลาเป็นพระถ้าหลงละ? ถ้าหลง ถ้าเข้าใจว่าตัวเองเป็น แต่ตัวเองไม่ได้เป็น อันนั้นเป็นความหลง นี่ถ้าหลงก็ไม่ถึงกับปรับเต็มที แต่มันก็เศร้าหมองทั้งนั้นแหละ

ฉะนั้น

ถาม : ๔. เมื่อบรรลุลุทธิธรรมเป็นพระอรหันต์แล้ว เป็นไปได้หรือไม่ที่จะไม่สามารถรำลึกถึงจิตตนเองที่เปลี่ยนแปลงหรือยกระดับจากปุถุชนคนธรรมดาขึ้นสู่อริยบุคคล แต่ละขั้นตอนว่าเกิดขึ้นตั้งแต่เมื่อไหร่? มีสภาวะของจิตเปลี่ยนแปลงอย่างไร ระดับหนึ่งสู่อีกระดับหนึ่งเป็นอย่างไร สัญญาความจำเกี่ยวกับอดีตจะสูญไปหรือไม่?

ตอบ : คำถามนี้มันถาม เห็นไหม ว่าจะเป็นไปได้ไหม? แต่คำตอบบอกว่า “สัญญาความจำเกี่ยวกับอดีตจะดับสูญไปหรือไม่?” แสดงว่าผู้ถามก็ต้องเข้าใจเขาต้องรู้สิ เขาต้องรู้สิว่าเป็น โสคาบันอย่างไร เป็นสภิกาคามีอย่างไร เป็นอนาคามีอย่างไร

นี่กรณีอย่างนี้ที่ว่าธมฺมสาธุจฺจา เวลาพระกรรมฐานกับพระกรรมฐาน พระป่ากับพระป่าเขาคุยกันตรงนี้ใจ เป็น โสคาบันอย่างไร เป็นสภิกาคามีอย่างไร เป็นอนาคามีอย่างไร เป็นพระอรหันต์อย่างไร ใครจะบอกว่าเป็นพระอรหันต์ก็ให้เขาเป็นไปเถิด แต่

เวลาเขาถามกันเขาจะบอกว่าพิจารณาอย่างไร คือพิจารณาสติปัญญา ๔ อย่างเป็น โสคาบัน ถ้าเขาตอบตรงนี้ไม่ได้ก็จบแล้ว ถ้าเขาตอบตรงนี้ไม่ได้เขาจะไม่คุยกันต่อ

ไม่คุยกันต่อหมายความว่าผู้รู้เขาจะไม่พูดต่อไปหรอก เพราะวาระดับหนทางที่ เขาจะเข้าเขายังหาหนทางเขาไม่เจอ นี่โศคาบันเขายังทำไม่ถูก เขาจะเป็นสภิกาคามีได้ อย่างไร? เขาจะเป็นอนาคามีได้อย่างไร? เขาจะสิ้นกิเลสได้อย่างไร? แต่ถ้าเขาบอกว่า หนทางเขาก็ถูก เขาพิจารณาของเขาตามความเป็นจริง แล้วเขาปล่อยกายของเขาตาม ความเป็นจริง เขาสมุจเฉตปหาน สังโยชน์ ๓ ตามความเป็นจริงเขาจะบอกได้ถูกต้อง ถ้า เขาบอกได้ถูกต้อง นี่มันจะต่อเนื่องกันไป

กรณีเช่นนี้กรณีของหลวงตาท่านไปคุยกับหลวงปู่แหวนไง เริ่มต้น นี่เริ่มต้นก็ตรง นี้ไง ถามคำแรกไป ตอบมา ๑๕ นาที นี่ไงเริ่มต้นถูกต้อง ท่านถามซ้ำเข้าไปนะ หลวงปู่ แหวนตอบเคลียร์หมดเลย แล้วบอกหลวงตาด้วยให้ค้านมา นี่หลวงตาท่านไม่ค้านเลย ไม่ ค้านเพราะอะไร? เพราะนี่ไงของจริงกับของจริงพูดกันทีเดียวมันก็จบ ถ้าคนหนึ่งจริง คน หนึ่งไม่จริงไม่มีวันจบหรอก

ฉะนั้น สิ่งที่ว่าเขาจะไม่รู้เลยหรือ? ไม่รู้เลยหรือ? มันก็จบแล้วแหละ เพราะคนที่ ไม่เป็นความจริง คำพูดคำแรก ถ้าเป็นความจริงนะ คำพูดครั้งแรกกับคำพูดครั้งที่สองมัน ไม่เหมือนกัน คำพูดครั้งแรก กับคำพูดครั้งที่ห้า ที่หก หรือที่ร้อยยังไม่เหมือนกันใหญ่เลย เพราะสัญญาใจ พอสัญญาเราพูดไปนะมันไปจินตนาการได้ลึกซึ้งกันไปอีก มันก็จะ เพิ่มขึ้นหรือลดลง นี่มันไม่เป็นความจริง

ฉะนั้น กรณีอย่างนี้ย้อนกลับมาที่หลวงตา นี่ไปฟังเทศน์หลวงตาสิ ถ้าพูดถึงหมู สองตัวนะท่านก็จะพูดถึงหมูสองตัวนั้นนะ พูดก็ร้อยครั้ง ก็พันครั้งก็เป็นอย่างนั้นแหละ ถ้าคนพูดความจริง พูดร้อยครั้งมันก็จริงร้อยครั้ง พูดก็ร้อยครั้งมันก็จริงทุกครั้ง นี่มันมีแค่ นั้นแหละ แต่ถ้ามันไม่จริงนะมันถึงว่าสัญญาความจริงมันดับไปเฉียวหรือ? เพราะมันไม่ จริงอยู่แล้วคำพูดมันถึงได้คลาดเคลื่อน มันถึงไม่เป็นความจริงไง

ฉะนั้น ถ้ามันเป็นความจริงนะเขาต้องรู้ของเขา ชัดเจนมาก คำว่าชัดเจนมากนะ ในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่าเวลากิเลสขาด สมุจเฉตปหานตั้ง แขนขาด เราตัดแขนขาด เราจะรู้ไหมว่าแขนเราขาดไหม? เป็นโศคาบันตัดแขนไปข้าง

หนึ่ง เป็นสภิกษาคามีตัดไปอีกข้างหนึ่ง เป็นอนาคามีมันทำลายร่างกายหมดเลย ร่างกายนี้หมดเลย เป็นพระอรหันต์ทำลายจิตหมดเลย ทำลายภวาสวะ ทำลายหมดเลย ทำลายทุกอย่างหมดเลย นี่แล้วมันจะไปรู้ได้ไหม?

ถ้าบอกหนึ่งไม่รู้แปลว่านะ ต่อไปถ้ายังจีหลังเสื่ออยู่มันจะไปเอาวิทยานิพนธ์ของครูบาอาจารย์มาอ้างอิง อย่างนี้ไปเอาวิทยานิพนธ์ของคนอื่น ของครูบาอาจารย์ที่เป็นความจริงมาอ้างอิง พออ้างอิงมันก็ไม่ใช่อะไรแล้ว มันยังไม่เหมือนเข้าไปใหญ่ นี่พูดถึงถ้าผู้ที่บรรลุธรรม แล้วไม่รู้ว่าตัวเองบรรลุธรรมเป็นไปได้อย่างไร? ไม่ได้ ไม่ได้หรอก เป็นไปไม่ได้เลย

ถาม : ข้อ ๕. โอกาสเป็นไปได้น้อยแค่ไหน ที่จะสามารถบรรลุธรรมจากขั้นต้นถึงขั้นสุดท้าย ระยะสั้นห่างกัน ๓ เดือนตั้งแต่เข้าพรรษา จนถึงเป็นพระอรหันต์ได้ไหมภายในเวลา ๓ เดือน

ตอบ : ขิปปาภิญญามันได้ สิ่งนี้ทำได้นะ สิ่งที่ขิปปาภิญญานั่งที่เดียวสิ้นกิเลสเลย เขาเรียกว่านั่งอาสนะเดียวถึงสิ้นกิเลสได้ มี อย่างพาหิยะที่ไปพึ่งเทศน์พระพุทธรเจ้าที่เดียวก็จบ อย่างนั้นของเขา เขาสร้างบุญของเขาแล้วเขาไม่มีอะไรสงสัยในใจของเขา แต่ถ้าเวลาก้าวเดินไป เวลาก้าวเดิน ไนยสัตว์มันมีความติดข้อง คือมีความสงสัย คือมันไม่ทะลุ มันไม่ผ่านเขาเรียกติด ภาวนาติด เห็นใหม่ อย่างเช่นหลวงปู่คำดีท่านฐิณะว่า ท่านติด ท่านถึงอธิษฐานเลย จุศรูปเทียนกลางเลยบอกว่าขอให้ท่านมหา คือให้หลวงตาไปแก้ให้หน่อย

นี่รู้ว่าคิดใจ รู้ว่าคิดแล้วไปไม่ได้ แต่ถ้าบางคนไม่รู้ว่าคิด ไม่รู้จะคิดว่าตรงนั้นเป็นนิพพาน ไม่รู้ว่าคิด นี่ติดอย่างนี้มันติดอยู่นาน คุณหลวงตาท่านบอกท่านติดสมาธิ ๕ ปี ๕ ปี นั่นนะท่านติดขั้นที่สอง ๕ ปี แล้วองค์อื่นก็ติดตรงนั้น ติดไปหมดเลย ติดเพราะอะไร? ติดเพราะว่ามันละเอียดลึกซึ้งจนกว่าเราไม่สามารถรู้ได้ว่ามันติด คิดว่าตรงนี้เป็นนิพพาน คิดว่ามันสิ้นแล้ว มันว่างหมด มันปล่อยหมด แต่ว่างยังมีส่วนเหลือ คำว่าส่วนเหลือมันบังไว้ อย่างนี้มันจะติด แต่ถ้าเป็นขิปปาภิญญาที่ว่า ๓ เดือน แก้ววันเดียวยังไปได้เลยถ้าเป็นความจริงนะ แต่ถ้าไม่เป็นความจริงไม่ได้หรอก ไม่ได้

ถ้าเป็นความจริง แม้แต่วันเดียวเขาก็อธิบายมรรค ๔ ผล ๔ เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากินเดียว แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้วางอริยสัจไว้เอง มรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑ นี้อริยสัจใครเป็นคนวางไว้ ก็น้ององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า โสคาบัน สกิทากามี อนาคามี อรหันต์ใครเป็นคนวางไว้ ก็น้ององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นคนวางไว้ วางไว้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกธรรมะมีอยู่ดั้งเดิม ของมันมีอยู่แล้ว แต่คนที่เข้าไปรู้มันไม่มี แต่วิธีการที่เข้าไปองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางวิธีการนี้ไว้ แล้ววิธีการของใครๆ มันก็อยู่ที่ความสามารถของบุคคลคนนั้น ถ้าบุคคลคนนั้นมีความสามารถได้จริงมันก็ได้จริง ถ้าไม่ได้จริงมันก็ไม่ได้ ไม่ได้หรือ

ฉะนั้น สิ่งที่จะบรรลุธรรมใน ๓ เดือน ถ้าใครทำได้ก็สาธุเป็นวาสนาของเขา คำว่าทำได้หรือไม่ได้มันอยู่ที่วาสนาของคน ถ้าวาสนาของเขาได้ก็คือเขาได้ ถ้าวาสนาของเขาไม่ได้ก็คือไม่ได้ เราไม่มีสิทธิไปห้ามใครได้หรือใครไม่ได้ แต่มันจริงหรือไม่จริงต่างหากละ เราไม่สามารถไปบอกว่าคนนี้บรรลุธรรมไม่ได้ะภายใน ๓ เดือน คนนั้นบรรลุได้นะ ใครชี้ได้? ไม่มีหรือ มีแต่อำนาจวาสนาของเขา บุญกุศลของเขา ความดีของเขาต่างหากมันทำให้ทำได้ กับความที่เขาไม่ได้สร้างมาจริงเขาก็ทำไม่ได้ มันเป็นวาสนาของคน มันเป็นอำนาจของคน ไม่มีใครชี้บอกได้หรือไม่ได้หรือ กรรมของเขา ความดี ความชั่วของเขา จะเป็นคนบอกเองว่าทำได้หรือไม่ได้

ถาม : ข้อ ๖. นักปฏิบัติธรรมท่านนี้เล่าสภาวะธรรมที่หลุดพ้นว่า หลังจากที่ดินจกรมเสร็จแล้ว กลางดึกคืนหนึ่งกำลังล้มตัวลงนอน ขาชี้ขึ้น (เหมือนพระอานนทกับแม่ชีแก้ว) เกิดสภาวะกายระเบิด ละเอียด

ตอบ : กายระเบิด นี่สิ่งนี้เวลาพูดนี่นะ ถ้าไปพูดให้พระปฏิบัติฟัง อย่างนี้ละ คำว่า “กายระเบิด พระเบิดเสร็จแล้วสติกำลังมันมา ธาตุ ๔ กลับมาดับ แล้วจิตมันใสบริสุทธิ์ขึ้นมา” อย่างนี้พระปฏิบัติไม่เชื่อเลย ถ้าปฏิบัติจริงนะ ถ้าปฏิบัติจริง แล้วปฏิบัติได้ไม่เชื่อแล้ว ถ้าพูดแค่นี้จบแล้ว ถ้ากายระเบิดเลยอย่างนี้ โอ้โฮ แล้วถามอวิชชาด้วยนะ ถามอวิชชาว่านี่คืออะไร? อวิชชาบอกว่านี่คือการแตกดับของธาตุขันธ์

อวิชชาบอกว่าการแตกดับของธาตุขันธ์ ธาตุขันธ์มีกี่เลสไหม? แล้วอวิชชามันบอกว่าการแตกดับของธาตุขันธ์ อวิชชามันก็หัวเราะไง อวิชชาบอกว่าเหมือนกับเรา

ระเบิดภูเขา คนระเบิดภูเขา หินเอาไปขายไซ้ไหม? แร่ธาตุเอาไปขาย แล้วใครได้สตางค์ล่ะ? เจ้าของโรงงานได้สตางค์ไซ้ไหม? แล้วภูเขาได้สตางค์ไหม? ภูเขามันก็ไปเป็นตึกเป็นถนนหนทางนูนไ้

นี่ก็เหมือนกัน เวลาระเบิดธาตุชั้น ธาตุชั้นมันมีกิเลสหรือ? กิเลสมันอยู่ที่ไหนล่ะ? กิเลสมันอยู่ที่จิต อ้าว กิเลสมันอยู่ที่อวิชชา ตัวอวิชชาคือตัวกิเลส แล้วไปถามอวิชชา แล้วอวิชชาบอกธาตุชั้นมันแตก เออ ไปถามอวิชชานะ อวิชชาบอกว่าธาตุชั้นมันแตกดับ เออ ธาตุชั้น ธาตุชั้นไม่มีกิเลส ตัวอวิชชาคือตัวกิเลส ไปถามอวิชชาว่านี่คืออะไร? อวิชชาตอบว่านี่คือธาตุชั้นแตกดับ

ไอ้โฮ จะจับโจรนะ บอกไปถามโจรว่าโจรอยู่ที่ไหน? โจรมันก็ชี้เลย อยู่นู่น แล้วก็วิ่งออกมา ไปถามโจร ไปถามคนปล้นไ้ว่าเอ็งปล้นมาหรือเปล่า? ไม่ได้ปล้น ไอ้คนปล้นมันเดินอยู่นู่น วิ่งออกมาจับคนบริสุทธิ์นะ วิ่งมาจับที่ธาตุชั้น นี่มันเป็นไปได้ไหมล่ะ? มันเป็นไปได้เลย

ถาม : ถามอวิชชาต่อว่า “อะไรที่รู้”

อวิชชาตอบว่า “ปัญญา”

และมีมารมาร้องไห้ จึงถามมารว่า “ร้องไห้ทำไม”

มารบอกว่า “เสียใจที่ท่านหลุดพ้นไป”

แล้วมารก็หายไป แล้วธาตุชั้นก็รวมพื้ขึ้นมาเป็นตัวตน แล้วเกิดความสว่างจ้าหาอะไรเปรียบไม่ได้ สภาวะธรรมนี้คือความหลุดพ้นของจิตไซ้หรือไม่คะ

ตอบ : ไ้นี้มันเรื่องของเขานะ เรื่องของเขาคือว่าสิ่งที่จิตของเขานะถ้าเกิดนิमित ธรรมเกิดขึ้นมา จินตนาการ จินตมยปัญญาเกิด ผู้ที่ปฏิบัติเนถ้าเขาตั้งใจจริง เขาปฏิบัติจริง เพื่อความเป็นจริงของเขา ถ้าเขาเกิดนี้ครูบาอาจารย์ต้องแก้ เห็นไหม เวลาหลวงตาท่านพูดถึงหน้าเสร้านะ หลวงตาท่านพูดถึงนิพพานหนองเสม็ด ลูกศิษย์ของท่านมาบอกหลวงตาว่าเขาปฏิบัติจนถึงนิพพานแล้ว นิพพานมันอยู่ที่ไหน? นิพพานมันอยู่ที่หนองเสม็ด

หลวงตาท่านรู้ว่าผิด หลวงตาท่านรู้ว่าผิดนะ ท่านว่าแล้วเราจะไปลี้มเขาเลย คนปฏิบัติมาเขาพยายามชวนขวยของเขามาแล้ว เขาไม่มีที่พึ่ง เขาไม่มีที่เกาะ ท่านเลยบอกว่า

“เอาอย่างนี้ละให้กำหนดพุทฺธต่อไปนะ กำหนดพุทฺธโรชิตๆ ต่อไป”

ทีนี้พอกำหนดพุทฺธโรชิตๆ ต่อไปจิตเขาลง พอจิตเขาลงนะมันไม่ใช่นิพพานหนองเสม็ดแล้ว เพราะนิพพานหนองเสม็ดเวลาจิตเขาเห็นนิมิตใจ เห็นว่าเป็นบึง เป็นหนองไป มันเป็นหนองเสม็ด เขาก็ อู๋ย เว้งว้างไปหมดเลย เขาว่าของเขาเป็นนิพพาน แล้วเวลาหลวงตาไป

“หลวงตาๆ หนูรู้แล้วแหละ นิพพานหนูเข้าใจแล้วแหละ”

“นิพพานอยู่ที่ไหน?”

“นิพพานอยู่ที่หนองเสม็ด”

ท่านเลยบอกว่า “อย่างนี้ให้กำหนดต่อไปนะ ทำอย่างนี้ต่อไปนะ”

แล้วพอครั้งต่อไปหลวงตาท่านก็ไปเยี่ยมคนนี้อีก เขาก็มากราบหลวงตานะ

“หลวงตาๆ หนูกราบนะ นิพพานหนองเสม็ดของหนูไม่ใช่หรือก นิพพานหนองเสม็ดของหนูไม่ใช่หรือก มันไม่ใช่ พอหลวงตาบอกหนูก็ทำต่อไปนะ โอ้โฮ มันละเอียดเข้าไป มันลึกซึ้งเข้าไป” เห็นไหม นี่เขามีที่พึ่งต่อเนืองๆ เข้าไป

อันนี้ก็เหมือนกัน เวลาจิตมันนั่งกำหนดไป จิตมันสงบไปแล้วคิดว่าตัวเองเป็นธรรม ไปถามอวิชชา อวิชชาบอกว่านี่คือการแตกดับของธาตุขันธ์ แล้วถามอวิชชาต่อไป อวิชชาที่ตอบว่าปัญญา และมีมารมาร้องให้ มันแตกดับเพราะปัญญา ถ้ามันแตกดับเพราะปัญญา เพราะถามอวิชชา อวิชชามันบอกว่าปัญญา มันก็เป็นปัญญาของอวิชชาไง มันก็เป็นปัญญาของมาร แล้วมารมาร้องให้ มารมาร้องให้มารก็หลอก มารก็หลอกว่าร้องให้ มารมันหลุดพ้นมาจากเราแล้ว มันก็ชะล่าใจไง มันก็ไม่ต้องปฏิบัติ เดี่ยวก็เสื่อม เสื่อมหมดแหละ เดี่ยวมันเสื่อมขึ้นมาแล้ว แล้วจะกลับไปปฏิบัติอย่างไร?

นี่ถ้ามีครูบาอาจารย์นะ คำพูดมันฟ้องตัวมันเองหมดเลย ใครจะไปถามอวิชชา นี่เวลาครูบาอาจารย์ท่านสอนนะ ถ้าจิตสงบเข้าไป ครูบาอาจารย์ท่านบอกว่าถ้าจิตสงบแล้วเห็นนิมิต ถ้าเราไม่รู้สิ่งใดให้ถามจิต ให้ถามจิตว่านั่นคืออะไร? จิตมันตอบออกมาว่าสิ่งนั่นคืออะไร สิ่งนั่นคืออะไร ถ้าคนมีอำนาจวาสนานะ ถ้าคนไม่มีวาสนาเขาจะไม่เข้าใจว่าที่เขาเห็นนั่นคืออะไรหรอก นี่ไปเห็นนะ ทุกคนเห็นนิมิตมา จะมาถามว่าหลวงพ่อนี้คืออะไร? หลวงพ่อนี้คืออะไร? เขาเห็นเองเขาต้องมาถามเรานะ เราไม่เห็นกับเขา เราต้องบอกเขาเห็นว่าที่เห็นนั่นคืออะไร

นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่เราเห็น ถ้านิมิตเราก็ดูไม่เข้าใจให้ถามจิตเลยว่าสิ่งนั่นคืออะไร? เพราะถามจิต จิตมันไม่ออกไปรู้ใช่ไหม? จิตมันไม่ออกไปรู้มันก็จบ มันก็รู้ว่าอะไรคืออะไรมันก็ปล่อยไป แต่ถ้าไปรู้ นี่ไปถามอวิชชา เขาให้ถามจิตของตัวเอง เขาไม่ให้ถามอวิชชา นี่ถ้าถามอวิชชา อวิชชาคือความไม่รู้ อวิชชาคือพญามาร ไปถามพญามาร แล้วพญามารมันจะบอกไหม? พญามารมันจะบอกว่าตัวมันซ่อนอยู่ในไหนไหม? มันก็ชี้ไปข้างนอกทั้งนั้นแหละ มันไม่จริงมาตั้งแต่ต้น

นี่ถ้ามันเป็นนิมิต มันเป็นการปฏิบัติ ครูบาอาจารย์ท่านรู้ได้ ถ้ามีครูบาอาจารย์ปัญหาอย่างนี้มันควรจะจบในสำนักที่ปฏิบัติ แล้วปัญหาอย่างนี้นักปฏิบัติไม่ต้องมากังวล แล้วรู้หรือไม่รู้มีปัญหากันไปหมดเลย ฉะนั้น สิ่งที่เกิดขึ้นมา นี่วิถยานิพนธ์ อย่างนี้มันไม่ใช่วิถยานิพนธ์ นี่มันสตาร์วอร์แล้ว มันเรื่องจินตนาการหมดเลย

ถาม : ข้อ ๗. การที่ผู้ปฏิบัติธรรมจะรู้ว่าตนบรรลุธรรมหรือไม่ ต้องมีมารหรือ เทวดามาบอกให้รู้ หรือว่าเป็นสิ่งที่เจ้าตัวต้องรู้แจ้งด้วยตนเองเจ้าคะ

ตอบ : มันต้องรู้แจ้งด้วยตนเอง อริยสัจใจ อริยสัจนี้ปัจจุจัดตั้ง สันติภูมิจิโกที่ หลวงตาท่านพูดประจำ เวลาหลวงตาท่านบอกว่าท่านมีคุณธรรมในหัวใจ นี่พระทั่วไปที่เขาคัดค้าน เขาบอกว่าต้องมีพระพุทธเจ้าพยากรณ์ หลวงตาท่านบอกว่า “อย่างนั้นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านวางไว้เป็นสันติภูมิจิโก รู้จำเพาะตน มันก็ไม่มี ความหมายนะสิ? เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกท่านก็ต้องปรินิพพานเหมือนกัน”

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอายุ ๘๐ ปี ท่านก็ดับขันธนิพพานไป แล้วผู้ที่ปฏิบัติธรรมมา ถ้าจะตรัสรู้ธรรม บรรลุธรรมขึ้นมา แล้วอะไรมันจะเป็นการยืนยันในใจของตัวว่าตัวบรรลุธรรมล่ะ? ก็สันติทิวโกโง ความรู้จำเพาะตน ความรู้จริงในใจอันนั้น มันจะเป็นความรู้จริง แล้วพอความรู้จริง เห็นใหม่ หลวงปู่มั่นท่านบอกเวลาท่านเทศนาว่า

“แม่แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั่งอยู่ตรงหน้า สาธุ จะไม่ถามท่านเลย สาธุ”

เพราะอะไร? เพราะมันเป็นสันติทิวโก เป็นความจริงในหัวใจของหลวงปู่มั่น หลวงปู่มั่นท่านรู้จริงของท่าน ทำไมต้องให้เทวดามาบอก? ทำไมต้องให้มารมาร้องให้เสียใจว่าหลุดพ้นจากมือมันไป มันชัดเจนอยู่แล้ว

คำว่ามารร้องให้ สมัยองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะศาสนายังไม่มี เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบรรลุธรรมขึ้นมา เห็นใหม่ นี่บุคลาธิษฐาน มารเสียใจร้องให้ พอมารเสียใจร้องให้ นี้ลูกสาวพญามาร นางคันทหา นางอรดีมาหาพ่อ ถามว่า

“พ่อร้องให้ทำไม? ร้องให้ทำไม?”

“องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหลุดจากมือเราไป”

“พ่อไม่ต้องเสียใจ เดียวจะไปต่อเอง” นางคันทหา นางอรดีก็ไปต่อลง

นี่มันอยู่ในธรรมบท มันอยู่ในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่แล้วเวลาคนรู้ คนเห็นจริงมันจะเป็นอย่างนั้นไหม? ถ้าเวลาคนรู้จริงมันเป็นอีกเรื่องหนึ่ง

ฉะนั้น สิ่งทีบอกว่ถ้าบรรลุธรรมขึ้นมาต้องให้มารมาบอก ให้เทวดามาบอก อ้อ อ้อ เราพูดเป็นสองภาคนะ ภาคหนึ่งเห็นใจคนปฏิบัติ เห็นใจมากนักปฏิบัติ เพราะไครหาครู หาอาจารย์นี้หาแสนยาก หลวงตาท่านจะออกหาครู หาอาจารย์ของท่าน ท่านเรียนจบมหา มา ท่านพยายามจะหาคนขึ้นาของท่านนะ นี่เวลาคนที่ปฏิบัติ ครูบาอาจารย์ ผู้นำที่จริงที่ขึ้นี่สำคัญมากเลย ภาคหนึ่งคือเห็นใจคนปฏิบัติ อีกภาคหนึ่งสิ่งที่เป็นกันมาอย่างนี้ทำไมสำนัก ทำไมผู้ที่เป็นผู้นำ ทำไมไม่จัดการ ทำไมไม่เคลียร์ปัญหาให้จบ แล้วก็มาละล้าละลังกันอยู่อย่างนั้นนะ

ทำไมต้องให้มารมาบอก ทำไมต้องให้เทวดามาบอก? ทำไมเทวดา พรหมต้องมาฟังเทศน์พระพุทธเจ้าล่ะ? ทำไมเทวดา พรหมต้องมาฟังเทศน์หลวงปู่มั่นล่ะ? กลางคืนหลวงปู่มั่นไม่ได้หลับ ไม่ได้นอนเลย เทวดามาฟังธรรมหมดเลย ทำไมต้องให้เทวดามาบอกว่าหลวงปู่มั่นเป็นพระอรหันต์หรือ? ทำไมเขามาฟังธรรม? คือเขาไม่รู้ เทวดาเขาก็ไม่รู้หรือโสคาบันเป็นอย่างไร สกิทาคามี อนาคามีเป็นอย่างไร เทวดาไม่รู้ ถ้าเทวดารู้ เทวดาไม่มาฟังเทศน์

เทวดาเขารู้เรื่องทิพย์ เรื่องฤทธิ์ เรื่องเดชของเขา เรื่องกำลังของเขา แต่เทวดาไม่รู้จักโสคาบัน ที่เทวดามาฟังเทศน์ก็ฟังเทศน์ตรงนี้ไง ละกายอย่างไร กายที่เป็นทิพย์ๆ ละกายที่มันมีความสุขนี่ละกายอย่างไร? เทวดามาฟังธรรม เวลาเขาเทศน์เทวดาเขาเทศน์เรื่องอะไรกัน? เขาให้เทวดาทำบุญหรือ? เขาให้เทวดาใช้ปัญญาทั้งนั้นแหละ นี่พูดถึงเทวดายังต้องมาฟังธรรม แล้วทำไมต้องให้เทวดามาบอก นี่พูดถึงข้อ ๗. นะ มันยาว

ถาม : ข้อ ๘. ขอท่านอาจารย์โปรดกรุณาอธิบายลักษณะของเจโตวิมุตติ ปัญญาวิมุตติว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร?

ตอบ : ปัญญาวิมุตติ เจโตวิมุตติ ถ้าปัญญาวิมุตติใช้ใหม่ ถ้าเป็นเจโตวิมุตติ การพิจารณากายเป็นเจโตวิมุตติ

ฉะนั้น เวลาเจโตวิมุตติขึ้นไปแล้ว เวลาหลวงตาท่านบอกปัญญาอบรมสมาธิมันเป็นปัญญาวิมุตติ ถ้าปัญญาวิมุตติมันเป็นการบรรลุธรรมของพระสารีบุตร เพราะพระสารีบุตรมีปัญญามาก ปัญญาวิมุตติคือปัญญานำ เจโตวิมุตติเป็นแบบพระโมคคัลลานะ พระโมคคัลลานะ ๗ วันเป็นพระอรหันต์ เพราะพระโมคคัลลานะมีฤทธิ์ มีเดชมาก มีฤทธิ์ มีเดชเพราะจิตมีกำลังมาก จิตมีกำลังมากใช้ปัญญากำลังของจิต มันเป็นพวกฤทธิ์ พวกเดช นี่มันจะมีกำลังที่ลงลึก แต่เวลาแสดงธรรมให้มันแตกฉานมันไม่เหมือนใช้ปัญญา

เวลาใช้ปัญญาคือพระสารีบุตร เห็นใหม่ นี่ปัญญาวิมุตติ ๑๔ วัน เพราะปัญญามาก นี่ปัญญามาก สอนพระโมคคัลลานะจนเป็นพระอรหันต์ไปแล้ว พระสารีบุตรยังไม่ได้ พระสารีบุตรยังไม่เป็นพระอรหันต์ องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการถึงหลานพระสารีบุตร นี่หลานพระสารีบุตรจะมาต่อว่าพระพุทธเจ้า เรื่องเอาพระสารี

บุตร เอาตระกูลของพระสารีบุตรหมดเลย เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก หลานของพระสารีบุตร เห็นไหม

“ถ้าเธอไม่พอใจสิ่งใด เธอต้องไม่พอใจอารมณ์ความรู้สึกของเธอด้วย”

พระสารีบุตรฟังที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสนทนากับหลานพระสารีบุตร พระสารีบุตรเป็นพระอรหันต์ขึ้นมาเลย นี่ปัญญาวิมุตติ เจโตวิมุตติ ปัญญาวิมุตติมัน มีที่ว่าเจโตคือสมาธิ นำ ปัญญาคือปัญญานำ ฉะนั้น มันเป็นความชำนาญของจิต เป็น พันธุกรรมของจิตที่มีความชำนาญ

ฉะนั้น ให้อธิบาย อธิบายแล้ว ยิ่งอธิบายไปมันก็ยังเป็นการถกเถียงกันไปใหญ่ เพราะว่าสืขอให้ควาย ควายมันฟังไม่เป็นหรอก ถ้าสืขอไปเดี่ยวควายมันจะขวิดกันไง ก็เลยไม่ต้องสืขอ เอาหญ้าให้มันกิน จบ เจโตวิมุตติ ปัญญาวิมุตติ ถ้าสืขอไป เอาหญ้าดีกว่า เอาหญ้ากำหนึ่ง สืขอเขาเอาไว้สืให้ปัญญาชนฟัง พวกนี้ต้องกินหญ้า เอาหญ้าไปหนึ่งกำ

ถาม : ข้อ ๘. ในความเห็นของพระอาจารย์ เป็นไปได้มากน้อยแค่ไหนที่กายของคนเราจะระเบิดแตกละเอียด แล้วกลับคืนสู่สภาวะเดิมได้อีก หรือว่านั่นเป็นเพียงนิमितที่เกิดขึ้นกับจิต จิตหลอกจิต จนจิตหลงคิดว่านั้นเป็นสภาวะที่จิตหลุดพ้น

ตอบ : สิ่งที่กายระเบิดนี่มันเป็นไปได้ มันเป็นไปได้ เวลาคนพิจารณาไปกายระเบิดเยอะเยาะไป คนพิจารณาไปมันเป็นอย่างนั้นได้ ถ้ามันเป็นอย่างนั้น กายระเบิดก็คือ กายระเบิด นี่เวลาหลวงตาท่านพูดนะ กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ แล้วจิตมันรวมลง เห็นไหม จิตมันรวมลง เวลาหลวงปู่เจี๊ยะท่านบอก พิจารณากายพอมันปล่อยกายแล้วเหลืออะไร? หลวงปู่เจี๊ยะใส่เราเลยละ อ้าว มันปล่อยแล้วมันมีอะไร? ปล่อยแล้ว หลวงปู่เจี๊ยะชี้หน้าเลยนะ ปล่อยอย่างไร? ปล่อยใครเป็นคนปล่อย? ปล่อยแล้วเหลืออะไร? ที่เหลือมันเป็นแบบใด? หลวงปู่เจี๊ยะท่านชี้เลยๆ

นี่ก็เหมือนกัน สิ่งทีเวลามันระเบิด พิจารณากายระเบิด ระเบิดแล้วระเบิดอีกนะ แต่ระเบิดมันก็แค่เห็นกาย การเห็นกายมันระเบิด ระเบิดแล้วเป็นอย่างไรต่อ? นี่ระเบิดแล้วเป็นอย่างไรต่อ? ระเบิดแล้วเดี๋ยวมันก็รวมกัน ถ้ามันไม่รวมกัน ระเบิดนะ พิจารณา กายจนระเบิดแล้ว แล้วพอไม่ระเบิดเรากายอยู่อย่างนั้นนะ จิตมันก็เริ่มคลายออก พอคลายออกมามันก็เป็นปกติ ไม่ระเบิดออกมามันก็ไม่ตาย เฮ้อะ มันระเบิดแล้วมันไม่กลับมา

รวม ออกมามันก็ไม่ตาย เพราะในนิมิตมันก็จบแค่นั้นแหละ แต่ถ้ามันระเบิดแล้ว แล้วเหลืออะไรล่ะ? ระเบิดแล้วมันยังมีขั้นตอนต่อไปอีกนะ ไม่ใช่กายระเบิดแล้วจบนะ

นี่คนเราไปคิดกันเองไงว่าพิจารณากายไปแล้ว พอมันปล่อยกายแล้ว มันระเบิดแล้วก็จบ ระเบิดแล้วก็นี้ไงอย่างที่พูดเมื่อกี้ ถ้าระเบิดคือธาตุขันธ์ ธาตุขันธ์ก็ภูเขา ภูเขามันก็ธาตุ ๔ ธาตุ ๔ ระเบิดไปแล้วมันได้อะไร? เขาเจาะภูเขา อุโมงค์เขาเจาะผ่านภูเขาไปเลย รถไฟวิ่งลอดไปเลย รถไฟวิ่งไปวิ่งมา โอ๊ย คนลอดไปลอดมาเป็นแสน เป็นล้าน แล้วเป็นอะไร? ไม่เห็นเป็นอะไรเลย นี่ไงมันระเบิด นี่ถ้าภาวนาเป็นแล้วมันไม่ตื่นตื่น

เหมือนเศรษฐี เศรษฐีเจอเงินบาท เงินร้อยเขาไม่ตื่นตื่นหรือ เศรษฐีเขามีเงินเป็นพันๆ ล้าน เงิน ๕ บาท ๑๐ บาท เศรษฐีไม่เคยตื่นตื่นกับเงินอย่างนี้ละ เพราะเศรษฐีเขามีเงินเป็นพันๆ ล้าน คนที่บรรลุนิโรคาบัน สกิทาคามี อนาคามีเขามีคุณธรรมในหัวใจของเขา เขาไม่ตื่นตื่นกับเรื่องอย่างนี้หรือ แต่ถ้าเป็นคนทุกซ์ คนจนนะ ๕ บาท ๑๐ บาทมันก็ซื้ออาหารกินได้นะ ๕ บาท ๑๐ บาท คนเราไม่เคยมี มี ๕ บาท ๑๐ บาท อู้ฮู เงินมันมีค่ามาก เงินมีค่ามาก

นี่ก็เหมือนกัน จิตมันพิจารณาไปแล้ว พอมันเห็นจิตระเบิด โอ้โฮ มีค่ามาก มีค่ามาก มันมีค่าจริงๆ เงินก็คือเงิน เงินพันล้านกับเงินหนึ่งบาทก็เงินเหมือนกัน มีค่าเท่ากันนั่นแหละ แต่เงินพันล้านนะ เงินที่เขาสะสมมามีคุณค่า จิตมันไม่ตื่นตื่น แต่ถ้าเงินหนึ่งบาทมันมีค่ากว่าเงินพันล้าน มันไม่เท่ากัน ถ้าจิตมันระเบิดนะ จิตมันลงสมาธิแล้วมันก็เป็นนิมิตเหมือนกันนั่นแหละ แต่คนภาวนาเป็นเขาจะรู้ว่าจิตระเบิดมันเป็นอย่างไร ต่อไประเบิดแล้วมันมีอะไรเหลือ?

แม่ชีแก้ว ตอนไปหาหลวงตา หลวงตาไล่ออกจากเขา แล้วท่านบอกว่าให้ไปพิจารณา พอจิตท่านนั่งสงบลงไป พอจิตสงบไปเห็นร่างกาย เห็นไหม หลวงตาดูดาบมาฟันร่างกายท่าน สมัยแม่ชีแก้วอยู่กับหลวงปู่มั่น นี่เวลานั่งสมาธิไปมันเริ่มละลายลง มันผุพังไป ร่างกายผุพัง เหลือแต่หัวใจมันเต้นตุบตบๆ แล้วหลวงปู่มั่นท่านก็เดินมา เอาไม้เท้ามาเขี่ยหัวใจนะ อันนี้ทำลายไม้ได้เดี๋ยวตาย หลวงปู่มั่นท่านเอาไม้เท้ามาเขี่ยหัวใจเลยนะ มันเหลือแต่หัวใจอยู่ นี่มันก็ละลายลงหมด แล้วแม่ชีแก้วได้เป็นอะไรล่ะ? แม่ชีแก้วได้เป็นอะไร? ยังไม่ได้เป็นอะไรเลยนะนั่น

พอหลวงปู่มันท่านจะรุดงค์ต่อไป บอกแม่ชีแก้วไว้ “อย่าภาวนานะ เราไม่อยู่อย่าภาวนานะเดี่ยวไม่มีใครแก้”

นี่ก็ละลายลงหมดเหมือนกัน ร่างกายนี้ผุพังไปหมดเลย หลวงปู่มันเอาไม้เท้ามาเขี่ยด้วย แล้วแม่ชีแก้วได้เป็นอะไร ตอนนั้นนะ แม่ชีแก้วไม่ได้เป็นอะไรเลย เพราะอะไร? เพราะหลวงปู่มันไปแล้วแม่ชีแก้วก็แต่งงาน อ้าว ร่างกายผุพังไปหมดเลย แผลกสะเก็ดไปหมดเลย แม่ชีแก้วก็แต่งงาน แต่งงานไปแล้วหลวงตาท่านมาแก้ที่หลัง มาแก้ที่หลังก็ให้พิจารณากายเหมือนกัน พอจิตสงบลงแล้วเห็นหลวงตาเอาดาบมาฟันๆ ฟันจนสะเก็ดไปหมดเลย อู๋ เห็นแล้วมันซาบซึ้ง ขึ้นไปกราบหลวงตา ก็ยังไม่ได้อะไรนะ ยังไม่ได้อะไร

นี่ไงถ้าร่างกายมันระเบิด ระเบิดแล้วเป็นอย่างไรต่อ? แต่พูดถึงนะ ถ้าไม่มีหลักพอระเบิดแล้ว ไอ้คนฟังว่าระเบิดก็ตกใจนะ โอ้โฮ ระเบิดเดี๋ยวตายนะ โอ้โฮ ใหญ่เลยนะ อ้าว ระเบิดแล้วเหลืออะไร? ใครเป็นคนเห็นระเบิด ระเบิดไปแล้วมันไม่มีร่างกาย แล้วจิตใจมันอยู่ไหน? ถ้าจิตใจมันอยู่ไหนก็รวบรวมให้มันขึ้นมาอีกสิ รวบรวมสิ่งที่ระเบิดเข้ามาก็เป็นร่างกายอีกใช่ไหม? พอร่างกายรวบรวมเข้ามาแล้ว เราพิจารณาให้มันย่อยสลายไปอีกใช่ไหม? พอย่อยสลายไป ถ้าจิตใจมันยังไม่ปล่อยก็รวบรวมเข้ามาใหม่ใช่ไหม? พิจารณาซ้ำ พิจารณาซาก หมั่นคราด หมั่นไถ

หลวงปู่มันบอกว่าเราทำนาบนแปลงนาของเรา ทำซ้ำทำซาก ปีนี้ก็ทำนาที่นี่ ปีต่อไปก็ทำนาที่นี่ มันระเบิดไปแล้วใช่ไหม เราก็รวบรวมขึ้นมาให้เป็นร่างกายอย่างเดิม พอร่างกายอย่างเดิม พิจารณาไป ถ้ากำลังพอมันก็ละลายลง มันก็ย่อยสลายลง มันก็ดับสูญธรรมชาติของมัน นี่ละลายแล้วมันเหลืออะไร? ถ้าจิตยังไม่รู้ จิตยังไม่รู้ รวบรวมมันกลับมามันก็กลับมาอีก แล้วพิจารณามันก็ไปอีก ซ้ำแล้วซ้ำเล่า หมั่นคราด หมั่นไถ ทำซ้ำทำซากไป ทำซ้ำทำซากตรงไหน? ตรงที่เพราะจิตใจของคนไม่เหมือนกัน วาสนาของคนไม่เหมือนกัน วาสนาของคนที่พิจารณาคนเดียวได้มันก็ได้ไปเลย ถ้าวาสนาของคนที่พิจารณาไปแล้วไม่ได้

นี่ไงที่คนถามมาบ่อยมากเลย หลวงพ่อ ทำแบบที่หลวงพ่อบอกหมดเลย ทำทุกอย่างครบหมดแล้ว ทำไมยังไม่ได้ล่ะ? มันไม่ได้ ก็นี่ไงอำนาจวาสนาของคน นี่เขาบอกว่าทำอาหารต้องสุก อาหารพอมันสุกแล้วจะได้กินใช่ไหม นี่ทำเสร็จแล้วอาหารไม่เคยสุก

สักที ต้มผักต้มแล้วต้มอีก แต่ผักมันไม่สุกทำอะไรล่ะ? มันไม่สุก มันไม่สุกมันก็ไม่
สมมุจเจตปทานัง มันไม่สุกก็มันไม่เสร็จไง อย่างนั้นเราก็ต้องหมั่นทำ หมั่นดูแลไฟ หมั่น
ต่างๆ ให้มันสุก ให้มันสำเร็จเป็นอาหารจานนั้นมาให้ได้

นี่ก็เหมือนกัน พิจารณาจนถึงที่สุดให้ได้ นี่มันเป็นนิमितไหม? เป็นนิमितแน่นอน
เป็นนิमितอยู่แล้ว แต่เป็นนิमितแล้ว จิตใจอุทกภาวะมันไม่เข้มแข็ง แล้วไม่มีครูบาอาจารย์
คอยบอกใจ เป็นนิमितแล้วก็แล้วกันไป เพราะนิमितมันเกิดมันก็จบไปแล้ว แล้วต่อไปทำ
อย่างไรล่ะ? ต่อไปทำอะไร? ทีนี้ต่อไป ต่อไปก็มาร้องไห้ไง มาร้องไห้ หลุดจากมือไป
แล้วไง ก็เลสมันหลอกนะ

ถาม : ข้อ ๑๐. กรณีที่เราไม่แน่ใจว่าเพื่อนนักปฏิบัติธรรมด้วยกันบรรลุธรรมจริง
หรือไม่ แต่เนื่องจากต้องอยู่ใกล้ชิดกัน พบเห็นกันทุกวัน ทำกิจร่วมกัน เราควรปฏิบัติกับ
เขาอย่างไรจึงจะไม่เกิดบาปกับตนเองกรณีที่เขาบรรลุธรรมจริง และหากเขาไม่บรรลุ
ธรรมจริง แต่สิ่งที่เกิดขึ้นกับเขาเป็นเพียงนิमितหรือโดนมารหลอก หากเราไปวิพากษ์
วิจารณ์การกระทำของเขาว่าไม่ถูกต้องจะเกิดบาปกรรมหรือไม่คะ?

ตอบ : มันเรื่องของเขา หลวงตาบอกให้ดูใจของตัวเอง นี่กรรมใครสร้างก็เป็น
กรรมของเขา เราก็รักษาใจของเรา ถ้าเรารักษาใจของเรา ถ้าเขาปฏิบัติธรรม มันได้ธรรม
จริงก็เป็นบุญกุศลของเขา ถ้าเขาไม่ได้จริงมันก็เป็นอุปสรรคของเขา เราดูจิตใจของเรา
เอากรณีที่เราได้ยิน ได้ฟังมานี้เป็นคติเตือนใจเราว่าเราจะทำอย่างนี้ไหม? ถ้าเราบรรลุ
ธรรมจริงๆ เราจะพูดอย่างนี้ไหม? ถ้าเราไม่บรรลุจริงๆเราจะเก็บไว้ไหม?

นี่มองอย่างนี้แล้วมาดูใจเรา แล้วเรื่องของเขามันเป็นเรื่องของเขา ถ้าเราไปพูดก็
บอกว่าเราอิจฉาริษยา ถ้าเราไม่ฟังเขาก็บอกว่าเขาจะช่วยเหลือเจือจาน เขาจะช่วยเหลือ
เราเราก็ไม่ฟัง ฟังไว้ เชื่อหรือไม่เชื่อมันอยู่ในใจเรา แล้วเราใช้ชีวิตเรปกตินี้แหละ ถ้าเรา
ไม่ไปดูถูก ดูแคลนไม่มีบาปมีกรรมหรอก ถ้าเรามีสติปัญญาอะ แต่ถ้าเราสติปัญญาอ่อน
เราไปเชื่อแผนที่คิด ไปเชื่อการชี้หน้าผิด ทั้งๆ ที่เราจะได้ธรรมเรากลับไม่ได้ธรรมนะ นี่ให้
อยู่เป็นปกติ ให้อยู่เป็นเรื่องปกติของเรา ถ้าเขาเป็นจริงของเขา เขาเป็นประโยชน์ของเขา

แต่สำหรับเราจะไม่จริงหรอก มันไม่จริงอยู่แล้ว ถ้ามันไม่จริงไม่ต้องไปฟังเขา
เลย ปล่อยเขาไป ถ้าฟังด้วยมรรยาทก็รับฟังไว้ รับฟังไว้ด้วยมรรยาท แต่เราอย่ารู้จริง เรา

ปฏิบัติของเราตามความเป็นจริง ถ้าเรารู้ตามความเป็นจริงขึ้นมาเราจะกลับไปสอนเขาได้ด้วย เรากลับไปสอนเขา แล้วเรากลับไปเตือนเขา ไปบอกเขา แต่ตอนนี้ไปบอก ไปเตือนไม่ได้หรอก เพราะ เพราะมันไปไกลเกินกว่าจะเตือนแล้ว มันไปไกลมาก แล้วจะไปดึงกลับมา ไปดึงกลับมาไม่ไหวหรอก มันเป็นหน้าที่ของผู้นำ หน้าที่ของครูบาอาจารย์ที่สำนักปฏิบัติ หน้าที่ เป็นหน้าที่ของครูบาอาจารย์ไม่ใช่หน้าที่ของเรา

นี่เมื่อก่อนเราปฏิบัติใหม่ๆ นะ เราไปอยู่ที่ไหนก็แล้วแต่เราจะฟังผู้นำ ถ้าอยู่กับหลวงตา นี่ทั้งวัดฟังหลวงตาองค์เดียว หลวงตาเป็นผู้ชี้แนะ คนอื่นไม่ฟังหรอก เพราะคนอื่นมันก็เหมือนเรานี้แหละ ตาบอดเหมือนกัน ฟังหลวงตาองค์เดียว นี่แล้วถ้าใครจะพูดอย่างไรเรื่องของเขา เราไม่ฟังใครเลย เพราะใหม่ๆ ก็ฟัง พอฟังแล้วโดนหลอกมาประจำเลยไม่ฟัง นี่ไม่ฟังใครเลย ฟังผู้นำเท่านั้นเอง

นี่ก็เหมือนกัน เราฟังผู้นำ ถ้าผู้นำที่ดี แล้วสั่งสอนมาที่ดี เราปฏิบัติของเราที่ดี เรื่องของเขา นี่มันกระทบกระทั่งกันใจ เห็นไหม ลึนกับพัน หลวงตาบอกว่าวัดวัดหนึ่ง พระด้วยกันมันก็เหมือนร่างกายร่างกายหนึ่ง อยู่ด้วยกันก็อวัยวะ ๓๒ มันประกอบขึ้นมาเป็นมนุษย์ ประกอบขึ้นมาเป็นคน ถ้าสิ่งใดสิ่งหนึ่งมันพิการไป เจ็บไข้ได้ป่วยมันสะท้อนกันไปหมดเลย

นี่ก็เหมือน ถ้าของเขา นี่ตอนนี้เขาเหยียบหนาม เห็นไหม เหยียบหนามไปแล้วเวลาเดินไปไหนเดินไม่สะดวกเลย นี่บุคคลคนหนึ่ง ถ้าเขามีความเห็นของเขา แล้วเขาขวางหมุ่คณะไปหมดเลย เราเป็นส่วนหนึ่งของร่างกายนี้ เราเป็นส่วนหนึ่งของสังคมนี้ เราปฏิบัติของเราไป เห็นไหม ถึงบอกว่าเวลานักปฏิบัติผู้นำสำคัญ แล้วถ้าผู้นำที่ดีนะ เหตุการณ์อย่างนี้ไม่เกิดหรอก เพราะผู้นำตัดสินใจได้หมด เคลียร์ได้หมด แต่ถ้าปล่อยให้ปล่อยไว้มันก็จะกลายเป็นเหยียบหนามแล้วมันจะเนาพะงันไป แล้วมันก็สะท้อนไปหมด กลิ่นมันจะออกของมันไป เราอย่าไปยุ่งอย่างนั้น เรากลับมาดูใจเรานะ

ฉะนั้น คำถามว่า “จิตหลงหรือจิตหลุดพ้น” เราจะบอกว่า “จิตหลง” อวิชชาบออย่างนี้ ตามอวิชชา อวิชชาบอ เอวัง